

Mgr. Hoogenboom dankbaar voor deelname aan synode

In het weekend van 28 en 29 oktober eindigde de Bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio'. Een Eucharistieviering op zondagochtend was het officiële slot van deze synode, de avond tevoren werd het syntheserapport van de 16^{de} Algemene Gewone Vergadering van de Bisschoppensynode over synodaliteit na een dag van stemmen gepresenteerd. De Nederlandse deelnemer aan de Bisschoppensynode, de Utrechtse hulpbisschop mgr. Hoogenboom, is tevreden over het eindresultaat. Hij herkent wat er besproken is goed in de samenvatting en hij beschouwt het document als een bemoedigende opmaat naar de volgende synodebijeenkomst in oktober 2024.

De tekst is bedoeld voor de voorbereiding op de tweede sessie van deze Bisschoppensynode, die in oktober 2024 wordt gehouden. Ze biedt daarvoor reflecties en voorstellen over onderwerpen als de rol van vrouwen en leken, het ambt van de bisschoppen, het priesterschap en het diaconaat, het omzien naar armen en migranten, misbruik, missie in de digitale omgeving en oecumene.

Oude en nieuwe oorlogen

Het document van zo'n veertig pagina's is het resultaat van vier weken vergaderen "terwijl zowel oude als nieuwe oorlogen in de wereld hebben gewoed, met dramatische gevolgen die talloze slachtoffers treffen." Het voorwoord van het rapport vervolgt: "De kreet van de armen weerklonk onder ons, van degenen die gedwongen worden te migreren en van degenen die lijden onder geweld en de verwoestende gevolgen van klimaatverandering. We hoorden hun kreet niet alleen via de media, maar ook

via de stemmen van vele aanwezigen, die persoonlijk betrokken waren bij deze tragische gebeurtenissen, hetzij via hun families, hetzij via hun volk." Op deze en vele andere uitdagingen heeft de universele Kerk geprobeerd een antwoord te bieden in de werkgroepen en in de persoonlijke mondelinge en schriftelijke interventies van de deelnemers. Alles kwam samen in het syntheserapport, dat is opgedeeld in een voorwoord en drie delen, en dat het pad volgt voor het werk dat in de tweede sessie in 2024 moet worden gedaan.

Het gezicht van een synodale Kerk

Synodaliteit is een eerste stap. Het is een term waarvan de deelnemers aan de synode zelf toegeven dat het "een term is die veel leden van het volk van God niet kennen en die sommige mensen verwarring en bezorgdheid bezorgt" (1 f), waaronder de vrees voor een afwijking van de traditie of juist een gebrek aan moed om te veranderen. Maar "synodaal" en "synodaliteit" zijn termen die "spreken van een manier van Kerk-zijn die gemeenschap, missie en participatie integreert." Ze duiden dus op een wijze van Kerk-zijn, om verschillen te waarderen en de actieve betrokkenheid van allen te ontwikkelen.

De armen in het centrum

In het rapport is veel aandacht voor de armen, die de Kerk vragen om "liefde", opgevat als "respect, aanvaarding en erkenning" (4 a). Alle gelovigen en de Kerk worden aangespoord om zich zowel in te zetten voor de "openbare veroordeling van het onrecht" dat wordt begaan door individuen, regeringen en bedrijven; als tot actieve betrokkenheid bij politiek, verenigingen, vakbonden, volksbewegingen (4 f en

4 g). Tegelijkertijd mogen de gezamenlijke inspanningen van de Kerk op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en sociale bijstand, "zonder enige discriminatie of uitsluiting van wie dan ook," niet worden verwaarloosd (4 k).

Er is ook aandacht voor migranten en vluchtelingen, "van wie velen

de wonden dragen van ontworteling, oorlog en geweld." Zij "worden vaak een bron van vernieuwing en verrijking voor de gemeenschappen die hen verwelkomen en een gelegenheid om directe banden aan te gaan met geografisch ver weg gelegen kerken" (5 d). Van de Kerk wordt evenveel inzet en zorg verlangd "om zich vastberaden in te zetten voor het onderwijs, voor de cultuur van dialoog en ontmoeting, voor de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat, in het bijzonder door pastorale vorming" (5 p).

Het diaconaat openstellen voor vrouwen?

De verschillen van mening over het openstellen van het diaconaat voor vrouwen worden benoemd (9 j): voor sommigen is het "onaanvaardbaar omdat ze het beschouwen als een discontinuïteit met de traditie;" voor anderen zou het een praktijk van de vroege kerk herstellen; weer anderen zien het als "een passend en noodzakelijk antwoord op de tekenen van de tijd ... dat zou een weerklink vinden in de harten van velen die nieuwe energie en vitaliteit zoeken in de Kerk." De deelnemers aan de Bisschoppensynode vragen om het "theologisch en pastoraal onderzoek naar de toegang van vrouwen tot het diaconaat" voort te zetten, gebruikmakend van de resultaten van de speciaal door de paus ingestelde commissies, evenals van het theologische, historische en exegetische onderzoek dat reeds is uitgevoerd: "Indien mogelijk," zeggen zij, "moeten de resultaten van dit onderzoek worden gepresenteerd op de volgende zitting van de vergadering" (9 n).

Luisteren

Het rapport nodigt uit om te luisteren naar en het begeleiden van "mensen die zich gemarginaliseerd of uitgesloten voelen van de Kerk vanwege hun



huwelijksstatus, identiteit of seksualiteit." "Er was een diep gevoel van liefde, barmhartigheid en mededogen in de Vergadering voor degenen die gekwetst of verwaarloosd zijn of zich verwaarloosd voelen door de Kerk, die een plek willen om 'thuis' te noemen waar ze zich veilig kunnen voelen, gehoord en gerespecteerd kunnen worden, zonder angst om zich veroordeeld te voelen," zegt het document, terwijl het erop aandringt dat "christenen altijd respect moeten tonen voor de waardigheid van elke persoon" (16 h).

Digitale cultuur

Ten slotte wordt in het syntheserapport gesproken over de digitale omgeving: "Het is aan ons om de huidige cultuur te bereiken op alle plekken waar mensen betekenis en liefde zoeken, inclusief de plekken die ze betreden via hun mobiele telefoons en tablets" (17 cr), rekening houdend met het feit dat internet "ook schade en letsel kan veroorzaken, zoals door intimidatie, desinformatie, seksuele uitbuiting en verslaving." Het rapport voegt eraan toe: "Er is een dringende noodzaak om na te denken over hoe de christelijke gemeenschap gezinnen kan ondersteunen om ervoor te zorgen dat de online ruimte niet alleen veilig is, maar ook geestelijk leven gevend" (17 f).

'Familiefeest'

Daags voor de presentatie van het eindrapport hield mgr. Hoogenboom een persgesprek dat via een livestream ook in Nederland was te volgen. Hij blikte uitgebreid terug op hoe hij de voorgaande synodeweken had beleefd: "Dit was een rijke tijd die misschien goed is samen te vatten met het beeld dat we meekregen tijdens de retraite voorafgaand aan de Bisschoppensynode: er is een boom geplant en die draagt veel vruchten, maar het oogsten, dat





“Ik sprak een Afrikaanse bisschop die in de afgelopen drie jaar dertig nieuwe parochies met pastorale raden had opgericht, waarin veel vrouwen een belangrijke rol spelen. Dat staat in schril contrast met landen waar de Kerk kleiner wordt en het heel vaak gaat over parochiefusies en kerksluitingen. En dan zijn er ook complexe cultuurgebonden vragen en uitdagingen. Sommige bisschoppen gaven bijvoorbeeld aan dat zij als ‘Westers’ ervaren visies op seksualiteit, gender en relaties als een nieuwe vorm van kolonialisme ervaren. En hoewel er

komt nog,” aldus mgr. Hoogenboom. Hij benadrukte dat het rapport geen besluiten bevat maar dat het gaat om een adviserende tekst voor paus Franciscus, waarin hij de ervaringen en gedachten van de synodedeelnemers over alle besproken thema’s vindt samengevat. “Het slotdocument zal een vertaalslag nodig hebben om ermee aan het werk te kunnen in de parochies, de bisdommen, de religieuze ordes en congregaties zodat deze synode ook daar vruchten gaat afwerpen,” zo zei mgr. Hoogenboom. Terugblikkend zei hij dat hij bij de vergaderzaal met de ronde tafels ook een feestelijk gevoel had. “Het had iets van een feestzaal voor een receptie bijvoorbeeld. En de synode was ook vieren, het geloof samen vieren. Het voelde als een familiefeest, waarop je met de hele familie bij elkaar bent, waar het kan knetteren maar waar het vooral ook heel goed is om elkaar te zien, samen te zijn, te spreken en te bidden.”

Een belangrijke vrucht van de synode zal volgens de hulpbisschop moeten zijn dat elke gedoopte zich geroepen weet om bij te dragen aan het kerkelijk leven. Dat vraagt om vorming en catechese voor alle gedoopten, onder wie ook de seminaristen, de permanente diakens, priesters en bisschoppen. Een mogelijk thema om over door te praten tijdens de volgende fase bracht mgr. Hoogenboom zelf in: “Ik heb tijdens een persoonlijke interventie de vraag aan de orde gesteld hoe synodaliteit vorm en inhoud kan krijgen in een vergrijzende en kleiner wordende Kerk, zoals dat in Nederland, maar ook in veel andere landen, het geval is. Dat is een thema dat wat mij betreft (maar ook volgens andere synodedeelnemers) meer aan bod had mogen komen. De Kerk is niet overal in de wereld jong en vitaal.”

Mgr. Hoogenboom werd getroffen door de enorme verschillen in vitaliteit tussen kerken wereldwijd:

dankbaarheid is voor het missiewerk vanuit Westerse landen die het geloof hebben gebracht, zegt men in de voormalige missiegebieden ook dat dit geloof nog meer eigen moet worden, aansluitend bij de eigen cultuur.”

In deze context vertelde hij over een ontroerende ontmoeting met een bisschop uit Indonesië die de oom van mgr. Hoogenboom heeft gekend toen die in dat land missionaris was. Het was een bijzonder moment voor hem om nu de neef te kunnen ontmoeten van een man die vroeger zoveel voor hem betekend had. Mgr. Hoogenboom sprak de hoop uit dat de inzichten van allen samen mogen rijpen en dat ze dan een goede vorm kunnen krijgen in het kerkelijk leven in Nederland. “Luisteren is daarbij een hele opgave. Het hoofd moet koel blijven, maar het hart warm. We moeten ons hierin ook kwetsbaar op durven stellen zodat we geraakt kunnen worden door wat de ander zegt.



Voor mij was de synode een intensieve ervaring en ik ben dankbaar dat ik dit heb mogen meemaken en dat ik mijn ervaringen en opgedane inzichten nu mee terug mag nemen naar Nederland.”

Foto's persontmoeting: katholieklevens.nl